

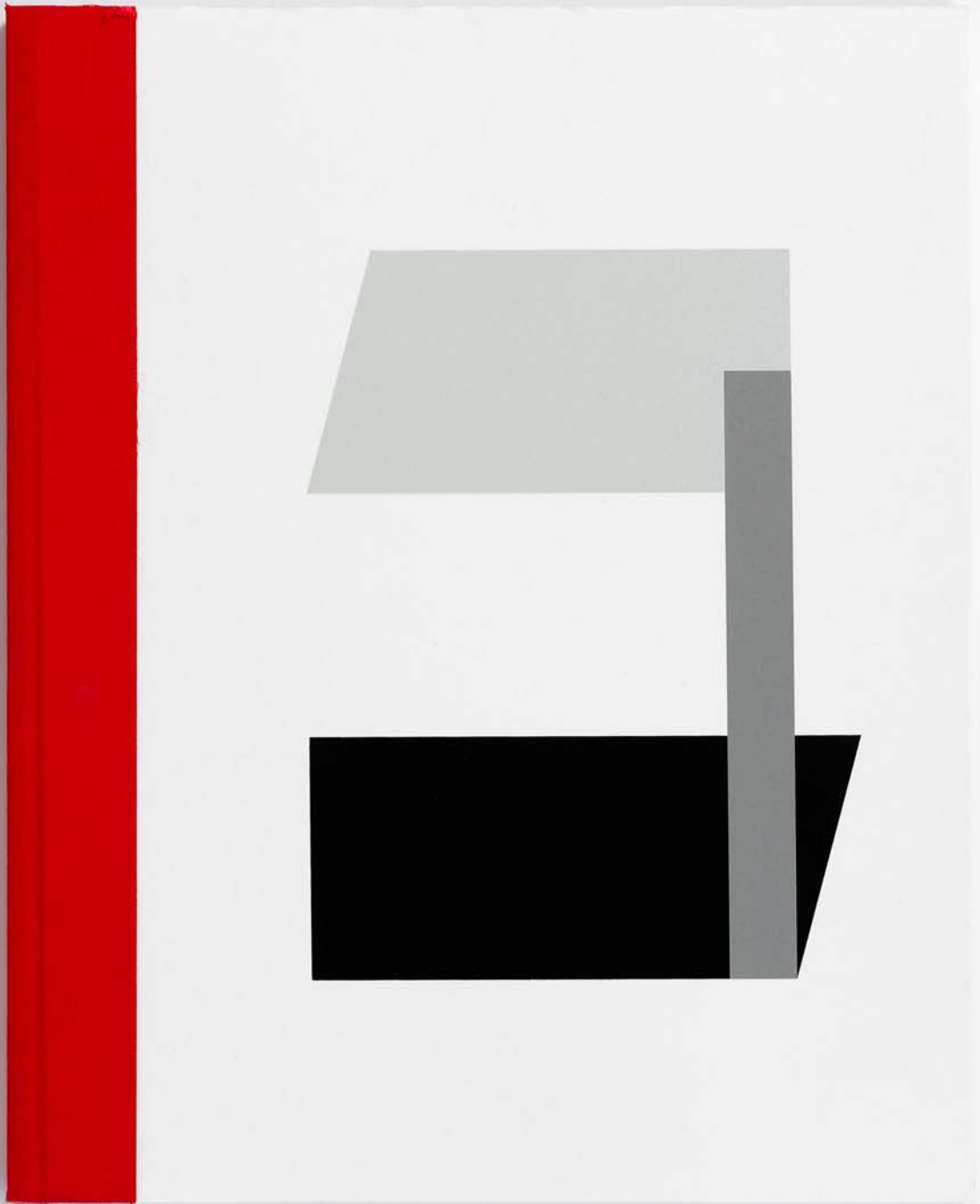

Jehuda rabbi mondta: két vonás van a bet betűn (ב), és egy, mely a kettőt összeköti. Mit jelent ez? Egy az Ég helyett áll, egy a Föld helyett, és a Szent, áldott legyen, fogja össze őket. Elezár rabbi azt mondja: Íme három fönti, szent fényfolyó van egybevonva itt, ezek alkotják a Tóra egységét, ezek nyitnak utat mindenek számára: út nyílik általuk a hűségnek, ezáltal lesznek háza (béth) mindennek, és ezért nevezik: „ház”-nak őket. Ebből az okból kezdődik a Tóra a „ház” nevével, mert benne lakozik a világ gyógyulása.

Zohár

Prológus I.	9
Prologue I	9
Zohár	15
Zohar	16
Prológus II.	18
Prologue II	18
Térey János	
A Világossághoz: Czigány Ákos képei alá	30
János Térey	
Ode to Lucidity: On the photographs of Akos Czigany	38
Egek: hommage à Hiroshi Sugimoto	49
Skies: hommage à Hiroshi Sugimoto	49
Földek	84
Grounds	84
Otthonok	118
Homes	118
Gigliola Foschi	
Czigány Ákos Trilógia	154
Gigliola Foschi	
Akos Czigany A Trilogy	162
Index	172

© Kép Photographs: CZIGÁNY Ákos
© Szöveg Text: Gigliola FOSCHI, TÉREY János
© Szerkesztette Edited by: BAKI Péter
© Fordítás Translation: Pamela COWDERY, Andrew GANE, MÓRA-ORMAI Zoltán

© Borító és könyvterv Cover and book design: KATYI Ádám
Betűtípus Typeface: Laslo Thin, Laslo Wide Thin
Nyomdai munkálatok Printed by: Print City Europe Zrt., Budapest
Felelős kiadó Published by: BAKI Péter
ISBN 978-963-12-8542-0

A kötet 100 példányban készült.
Megjelentetését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.
Published in 100 copies.
Publication supported by the National Cultural Fund of Hungary.

A művész *Földek és Otthonok* című sorozatának létrehozásához
a Nemzeti Kulturális Alap támogatásában részesült.
To create his series *Grounds and Homes*, the artist received support
from the National Cultural Fund.

Külön köszönet Special thanks to:
CZIGÁNY Tamás, GÁCS Anna, Judith HERVÉ, NÉMA Júlia, VÁRFOK Galéria

Magyar Fotográfai Múzeum Hungarian Museum of Photography
2017

Kiadvány Czigány Ákos fényképeiből

Az Ég, a Föld, és megint a Föld

Az utóbbi években látszólag a magángalériák azok, akik szigorúan vett alaptevékenységük mellett egyre-másra kénytelenek ellátni olyan szerepeket, mint a kortárs gyűjteménygyarapítás, illetve kutatás (acb), vagy épp az egyes alkotókat bemutató kismonográfiák megjelentetése. Ők azok, akik évek óta folyamatosan hozzák ki a fotográfiával foglalkozó fontosabb – elsősorban persze a saját holdudvarba tartozó – művészeket bemutató sorozataikat, ilyenek a Vintage Galéria- vagy a Faur Zsófi-féle kiadványok.

Maga az, hogy kiállítási intézmények párhuzamosan könyvkiadói tevékenységet is folytatnak, annyiban persze nem egyedülálló, hogy ez ne lehetne egy állami múzeum kötelezően felvállalható feladata, körbetekintve azonban kulturális intézményrendszerünk publikációs gyakorlatán – és nem kevésbé annak színvonalán –, a Magyar Fotográfiai Múzeum ilyen irányú tevékenysége kimondottan örömteli jelenség. A kevés kivétel között ugyancsak komoly jelentőséggel bírhat a Capa Központ, mely a kezdetek óta komoly figyelmet fordít egyéni vagy tematikus kötetek publikálására.

Látszatra a két párhuzamos erő kimondottan serkentően hat a fotográfiával kapcsolatos kiadványok és kötetek megjelenésére, és általuk az egyes alkotói programok megismeretésére.

Most úgy tűnik, a Baki Péter vezette Magyar Fotográfiai Múzeum is ráerősített. Ugyan már évek óta jelentet meg kortárs fotográfusokról kisebb-nagyobb jelentőségű önálló köteteket, de legújabb és jövő-

beni terveik lendületesebb irányba látszanak mozdulni. Épp legutóbb a kortárs fotográfiai tér egyik legizgalmasabb, rendszerfüggetlen alkotójának, Czigány Ákosnak az első önálló kötete látott nálunk napvilágot.

Zavartan nézem ezt a tárgyat előttem az asztalon. Nagy, fekete hasáb, ha a fény súrolja, kidomborodik belőle egy geometrikus jel vagy ahhoz hasonló. A tárgy egy doboz, amely egy másik tárgyat bújtat: vörös gerincű, vastag papírra nyomott, tekintélyes és elegáns fehér könyv csusszan ki belőle. Rajta megint ugyanaz a jel. Fent egy szürke, lent egy fekete trapéz, összeköti őket egy sötétebb, keskeny álló hasáb. Persze, tudom, miről lesz itt szó, Czigány Ákos könyve ez, de valahogy...

Kinyitom a belsejét, valóban könyv: Czigány Ákos: Bet. Lapozok tovább, megnyílik az ég, az egek, aztán a föld, meg ami összeköti őket: a ház. A héber B betű (ב), azaz bet (vagy bász), kimondva azt jelenti: ház. Innen hát a borító enigmatikus kalligramja: fent, lent és közötté. Benne vagyunk a kabbalában; Zóhár, a ragyogás könyve. A Genézis első hangja: Bőrésit bará Előhim... Kezdetben teremté Isten... – így kezdődik a Biblia.

Nem akarnék beleveszni itt a spekulatív térbe, de a fenti hármasság osztja trilógiává a könyvet is. Összefogja Czigány legutóbbi években készült munkáit, közülük talán a legtöbbet szerepelt, nemzetközileg díjazott Ég című sorozatát. A budapesti bérházak sötét udvaraiból az ég felé feltekintő képeit Sugimoto jól ismert Theaters sorozata ihlette. A vidéki amerikai filmszínházakban és szabadtéri autósmozikban készült felvételek – ahogy a vetített filmek is egyfajta időkapszulák metaforái – a fényben elenyészve szüntetik meg a saját idejüket, elveszve a vászon által behatárolt térben, és ilyen mód értelmezhetetlenné válnak a valós időben, míg Czigánynál a tér bomlik fel és veszíti el minden megfoghatóságát. Látszatra a Sugimoto-sorozattal képez formai referencialitást, valójában mindkét esetben a kitérülő végtelen tér emelkedik át egy spirituális világba. Megkapóan triviális, és megfoghatatlanul fenséges. Vakítóan kinyílik a fény; ilyen lehet a halál kapuja, vagy a találkozás az Úrral. A végtelen csendek örök ragyogása, „amikor még mindenek kezdete világot” (Zóhár, a ragyogás könyve – fordította Biró Dániel és Réti Péter).

A trilógia másik része a Föld sorozatcímet kapta. Ennek legkorábbi darabja még 2005-ből származik. Városi mélygarázsok – egyesével, a Czigányra jellemző perfekcionizmussal megformálva – nyitnak tátongó üreget a föld sötétje felé. A hatás közelít az Ég sorozathoz, talán kevesebb elragadtatottsággal és fennköltséggel, annál erősebb szorongással és Unheimlichkeit-érzéssel. És végül Otthon a címe a trilógia ég és föld közötti, harmadik részének. Mérnöki szakszerűséggel összegyűjtött házhomlokzatok, eredeti környezetükből kiollózott szikár embernélküliség, a tér hieroglifái. A ciklus utolsó tagja monoton repetícióra vált.

Figyelemre méltó a könyv tartalmi szerkesztése, újabb és újabb rejtett rétegek nyílnak föl minden újralapozás után.

A képek mellett két szerzőide készült szövege is helyet kapott a kötetben. Térey János novellája bravúros rutinnal és zajjal csörtet végig a hártayafinom tipográfiával megformált néhány oldalon. Előjön minden, ami szokott: csokolózós belvárosi házibuli, mikativadar, elveszett múlt, angol sörturisták, sárga villamos, bódayúr, jesiva meg zsidók, hogy aztán visszaadja a csendet a kontemplációnak. Ehhez nagyban hozzásegít a másik szerző, Gigliola Foschi elemző szövegének okos és érzékeny merengése.

Czigány Ákos első kötete egyéni és különleges szerepet kapott a fotográfiai albumok polcán. Kiadója szándéka szerint mindössze száz példányban jelent meg, ellenben annál igényesebb nyomdai minőségben, ami egyedi művészkönyv jelleget ad neki. A tipográfia Katyi Ádám gondosságát dicséri. Kicsit sajnálom a könyv kultakaróját. A tartalomhoz méltóbb kötetzeti munkát érdemelt volna. (Czigány Ákos: Bet, Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét, 2017)

GERHES GÁBOR